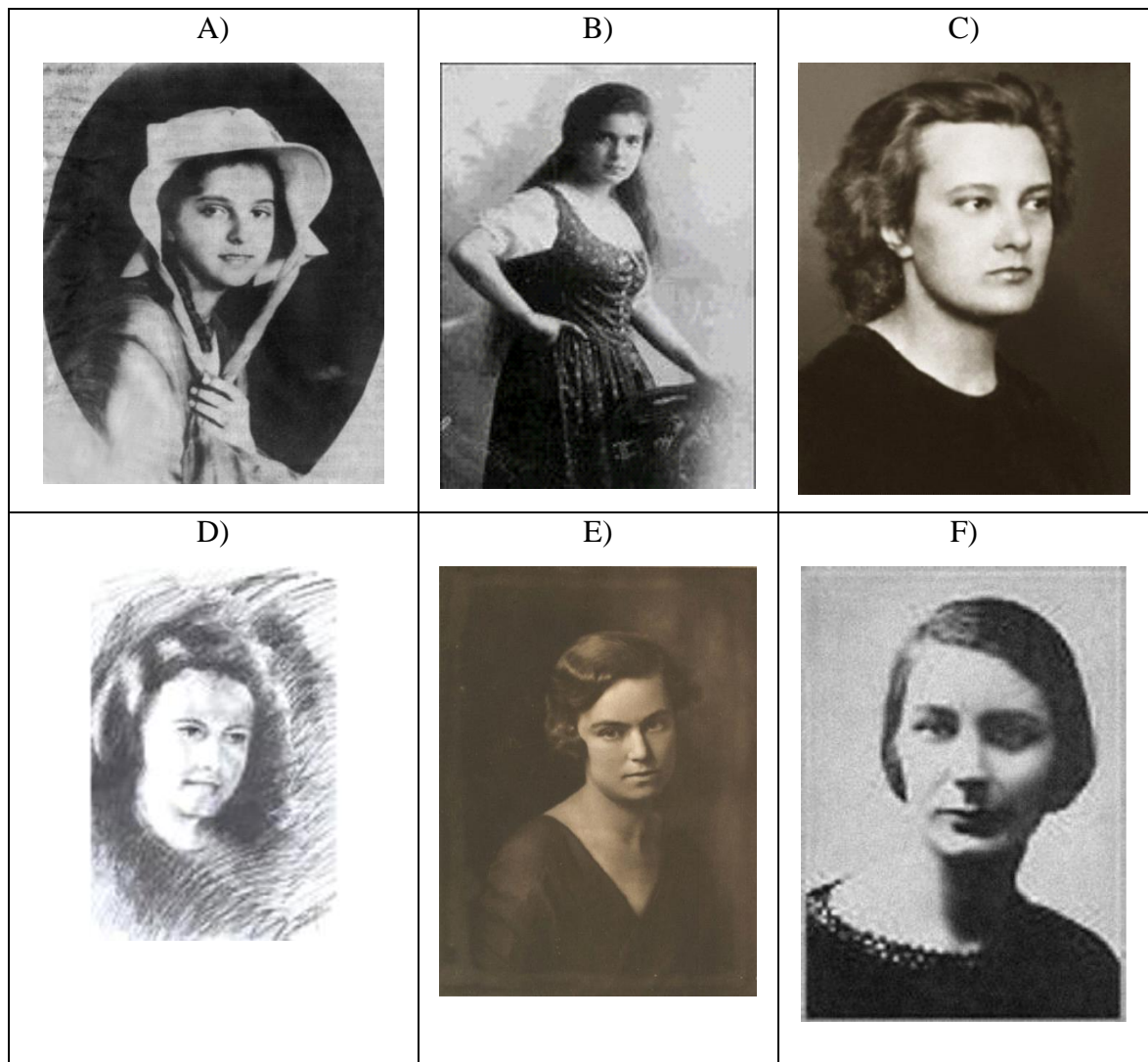

MÚZSÁK ÉS SZERELMEK

József Attila költészetének egyik fő témája a szerelem. Ezeknek a verseknek az alapvető élménye a magány. Nehezen talál rá a boldogságra, mégis a szerelem érzésének elérése fontos számára. A szerelemben a gondoskodó anyát keresi. Jellemző rá a reménytelen szerelem, kapcsolatot nehezen talál.

1. Írd a pontsorra, József Attila melyik múzsájára vonatkoznak az alábbi meghatározások! Majd társítsd a nevekhez a képek betűjelét!

- a) 1927-ben Heidelbergben tanult Karl Jaspers óráin. 1928-ban ismerkedett meg József Attilával, ősztől Londonban, majd Berlinben tanult. Férjhez ment, 1933-ban elvált, ekkor hazatért, és újra közeli kapcsolatba került József Attilával. Részt vett a Szép Szó szerkesztésében. Az 1940-es években a Magyar Csillag munkatársa volt. **Vágó Márta-E**
- b) Első szerelme, a makói gimnázium igazgatójának a lánya. **Gebe Márta-A**
- c) Pszichoanalitikus, József Attilát kezelte. A nő elutasította a költőt, neki már vőlegénye volt. A nő a beteg költő legfőbb bizalmasa, támasza, egyetlen reménysége. **Gyömrői Edit-D**
- d) Gyógypedagógusnő, aki a költő halála után Illyés Gyula felesége lett. **Kozmutza Flóra-C**
- e) 1928-ban ismerkedett meg József Attilával: 6 évig volt élettársa. A 1948-ban megbízták a József Attila Múzeum megszervezésével. 1955-től a Petőfi Irodalmi Múzeum osztályvezetője volt. **Szántó Judit-F**
- f) „Az én eredeti végzettségem művészettörténész, de zenével is foglalkoztam...sok művész és író barátom volt. Az ő révükön kaptam meghívást a lillafüredi írótalálkozóra. József Attilával ezekben a napokban ismerkedtem meg.”
Dr. Szöllős Henrikné Marton Márta-B

12 p.

2. Keresd a kakukktojást! Válaszod indokold!

- a) Tudtam én...
- b) Mióta elmentél...
- c) Sas
- d) Végül

c) Sas, mert azt Kozmutza Flóra ihlette, a többit Vágó Márta.

- a) „Szoktatom a szívemet a csendhez.”
- b) „Óh, mennyire szeretlek téged,”
- c) „Etesz, nézd - éhezem. Takarj be - fázom.”

d) „Mint alvadt vérdarabok
Úgy hullnak eléd
ezek a szavak.”

c) Ez a *Gyermekké tettél* vers sora, a többi pedig az *Ódáé*.

- a) Külvárosi éj
- b) Klárisok
- c) Nagyon fáj
- d) Flóra

a) A *Külvárosi éj* nem a szerelmi költészetének a része.

6 p.

3. Töltsd ki a táblázatot! A harmadik oszlopban az alább felsorolt versek rövid elemzése olvasható, ehhez kell társítanod a verseket, majd a „Múzsá” oszlopba beírni, ki ihlette azokat!

Judit, Végül, Óda, Csókkérés tavasszal, Aki szeretni gyáva vagy

Múzsá	Versek	Leírás
Gebe Márta	Csókkérés tavasszal	A mű könnyed, játékos, tavaszi vers; ifjúsági szerelmének a megélése. Rímelése: chorijambus.
Vágó Márta	Végül	A társadalmi különbségeket okolta a versben a szakításukért.
Szántó Judit	Judit	Szakításuk visszavonhatatlan voltát fogalmazta meg a versében.

Dr. Szöllős Henrikné Marton Márta	Óda	A szerelemről alkotott nézeteit fogalmazta meg benne.
Gyömrői Edit	Aki szeretni gyáva vagy	A vers elején szitkozódik, a végén elérzékenyül, fohászkodik, elmondja a nőnek, hogy nélküle elveszett ember.

10 p.

4. Igaz vagy hamis? Ebben a feladatban Óda c. versre vonatkozó állításokat olvashatsz. A pontsorra elég *I* vagy *H* betűt írnod! A hamisnak ítélt állítást azonban indokolnod is kell!

- 1933 júniusában József Attila egy lillafüredi írókongresszuson vett részt. Itt ismerkedett meg egy tudósítóként ott levő fiatalasszonnyal, és hirtelen szerelemre lobbant. Ennek eredménye a vers, amelyet sohasem mutatott meg az asszonynak. **H, mert ő maga küldte el neki.**
- A vers a Nyugatban jelent meg 1933 augusztusában. **I**
- A dalszerűen egyszerű, keresztímű Mellékdal a harmonikus egymásra találást, az otthon idilljét, a szerelem evilági beteljesedését sugallja. **H, páros rímű.**
- A vers hat, számokkal jelölt egységre tagolódik. Ezen belül a szerelmi vallomás 4-5. részben jelenik meg. **H, mert a 2-3. részben.**
- A vers időszerkezete a következő: hajnalodással indul, majd 2-5. rész a nappalra vonatkozik, a Mellékdalban pedig az éjszakába jutunk el. **H, mert a késő délutánból, alkonyodásból az éjszakába jutunk el, majd a hajnalodás következik, végül a Mellékdal már a nappalra vonatkozik.**
- A költő élettársa, Szántó Judit, elolvastván a kéziratot, öngyilkosságot kísérelt meg, de megmentették. **I**

10 p.

5. A költő melyik művéből valók az alábbi szavak?

hajósinas, Duna, lehunyhatnám, kiülnék, szemlélni, mindenség, áradás

Flórának

halál, menekülsz, vágy, ölel, teher, kincs, vadállat, hontalan, egyedül, szenvednem

Nagyon fáj

óriás, vaskarma, magasság, csőre, lelkem, szárnya, reggel

Sas

szalmazsákon, csókoltam, parasztnak, munkásnak, gyomorbeteg, pap, köszörülöm

Végül

napraforgó, lég, aranyhalak, fürdöm, italom, remeg, kardod

Tudtam én

5 p.

6. Keresd a párját! Egy idézethez több költői kép, alakzat is köthető! Nem minden költői képhez találsz példát!

1. „Klárisk a nyakadon...
kenderkötél nyakamon.”	A) metafora
2. „De begyes kedvük szívemre
rászállt,
letörte ott az irigy virágszált.”	B) hasonlat
C) szinesztézia
3. „...most látom, milyen óriás ő... ”	D) megszemélyesítés
4. „E csevegő szép olvadozásban a
gyászt a szívemről,
mint sebről a kötést, te leoldtad
- újra bizsergek.”	E) ellentét
F) párhuzam
5. „Szeretlek, mint anyját a	G) túlzás

gyermek,
mint mélyüket a hallgatag
vermek,
szeretlek, mint a fényt a termék,
mint lángot a lélek, test a
nyugalmat!
Szeretlek, mint élni szeretnek
halandók, amíg meg nem
halnak.”

H) anafora

6. „A pillanatok zörögve
elvonulnak,
de te némán ülsz a fülemben.”

1-E, 2-AD, 3-G, 4-B, 5-BH, 6-E

8 p.

7. Párizsból hazatérve találkozott József Attila élete legnagyobb szerelmével, a nála két évvel idősebb Vágó Mártával, aki ideális élettársa lehetett volna, ha a lány családja és baráti környezete nem hiúsítja meg tervezett házasságukat.

a) A következőkben Márta 1929. január 3-án és 1929. március 8-án írt levelében Attilának írt búcsúsort olvashatod. Értelmezd Márta „dagályosra” sikeredett magyarázkodó levelét! Mivel indokolja, hogy nem lehet József Attila felesége az elsőben és mivel a másodikban? Fogalmazd meg 3-4 mondatban!

„Drágám, ha nem ismerném magamat, gyarló, gyöngye magamat, akit megvetek, rossz idegeimet, nem volnának tapasztalataim, hogy mily könnyen türelmetlenné, ingerültté válok és keserűvé is, ha nincs meg megszokott kényelmem, tisztaságom, vagy ha nem válok ingerültté, akkor úgy kompenzálom a dolgot, ahogy 3 év előtt Párizsba[n] tettem, hogy teljes tétlenségben élek és így más oldalról nyugtatom idegeimet, szóval ha nem kellene keserves, kínos, önmarcangoló és magam utáló vívódások után bevallanom magamnak ezt a lealázó tényt, hogy ahhoz, hogy emberi életet tudjak élni, bizonyos külső körülményekre, nyersen: pénzre van szükségem, nem haboztam, nem ingadoztam volna, bárhogy támadott is »társadalmi felekezetem«. De tudom: nagyon, végtelenül boldog voltam otthon, mert

szerettelek és szerettél, de vajjon ha közben nem lettek volna mögöttem szüleim és mindaz, ami az ő létezésükkel jár életemben, hogy lett volna? Nem utáltuk volna meg egymást? Rettentően szomorú leleplezések ezek, és szerettem volna megőrizni Neked illúzióidat felőlem, szerettelek volna boldoggá tenni, csak arra kérlek, hidd el, sohasem »játszottam« veled, komolyan, hittel, kételyeimet elfojtva mélyre, mélyre, minden tisztességes reményemmel és akarásommal éltem benne szeretetemben irántad, és most nagyon komolyan és szomorúan kérlek, hogy bocsáss meg! Légy boldog, és ha tudsz még hozzám szólni, írd!”

Mártából hiányzott a bátorság, hogy vállalja a közös életet a bizonytalan egzisztenciájú, jövedelemmel nem rendelkező költővel. Az elkényeztetett lány alkalmatlannak tartja magát házasságra a költővel: türelmetlen, ingerült, keserű lesz, ha a költő nem tudja megteremteni számára azt a kényelmet, amihez szokott.

„Nem tudom lezárni az életemet, minden erőmet rád koncentrálni, ha pedig hazamennék, úgy ahogy Te várnád, azt kéne tennem, de gyöngé vagyok ahhoz, hogy a támaszod lehessen, bizonytalan és nem eléggé tudatos még [...]. Még sokkal nagyobb gyerek vagy, mint én, de mivel csak két évvel vagy fiatalabb nálam, nem adoptálhatlak, pedig, akármennyire is haragszol mindig érte, ez volna az egyetlen megoldás. Nem tudsz nevelni, vezetni, nem bízik az ítéletemben, nem érzek okosabbnak magamnál, hogy támaszom lehetnél, csak sokkal-sokkal jobbnak, emberebbnek, tisztábbnak, igazabbnak, és ezért nagyon szégyenlem magam előtted! Bocsáss meg nekem Attilkám!”

Nem tudnának egymás támaszai lenni.

3 p.

b) Egyet értesz-e Mártával? Válaszodat indokold!

.....
.....

3 p.

c) Írjátok meg Márta levelét modernebb nyelvezettel

- siránkozó, magát sajnáltató stílusban
- humoros, magyarázkodó stílusban!

10 p.

8.Fejtsd meg a keresztrejtvényt! Mikor és milyen körülmények között ismerkedett meg a a keresztrejtvény megfejtésében olvasható hölgygel?

			1.	I	G	E									
	2.	M	I	T	N	I	T	Z	K	Y					
	3.	S	Z	É	P	S	Z	Ó							
				4.	F	L	Ó	R	A						
		5.	T	E	H	E	R								
					6.	R	E	J	T	E	L	M	E	K	
					S	K	I	Z	O	F	R	É	N	I	A
			8.	D	A	L									
		9.	J	O	L	Á	N								
		10.	K	L	Á	R	I	S							
11.	E	T	E	L	K	A									

1. Ilyen szófaj nincs a Klárisok című művében.
2. Vágó Márta 1932. november 15-én vele kötött házasságot. (csak vezetéknév)
3. Ebben a folyóiratban jelent meg a Judit c. verse.
4. „*Most azon muszáj elmerengnem: / hogy ha te nem szeretnél engem*” - így kezdődik a költő egyik 1937 márciusában írt verse. Kinek címezte? (csak keresztnév)
5. „Kettős
s kettős kincs, hogy szeretni kell.” Melyik szó hiányzik az idézetből?
6. A költő *Flóra* című versének egyik alcíme.
7. 1935 tavaszától Gyömrői Edittől kapott pszichoanalitikai kezelést. Milyen betegséget állapított meg nála?
8. A Klárisok c. művének ez a műfaja.
9. József Attila egyik lánytestvére.
10. Melyik az a verse, amely címének jelentése: gyöngysor,nyakék?
11. Ő látható ezen a képen Attilával:

Megfejtés: Eisler Klára, aki 1936-tól röntgenasszisztensként dolgozott a budai Siesta szanatóriumban, ahol szolgálati lakása volt. 1937 első hónapjaiban bizalmas kapcsolatba került József Attilával, akit ekkor idegösszeomlással kezeltek. Kapcsolatuk fél évvel később mélyülhetett el, amikor a költőt másodjára is beutalták a Siestába.